

Голові спеціалізованої вченої ради

В Українському державному
університеті
імені Михайла Драгоманова
доктору педагогічних наук,
професору, професору кафедри
педагогіки мистецтва і
фортепіанного виконавства
Гуральник Наталії Павлівні.

Рецензія

Савченко Регіни Анатоліївни, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри хорового диригування, теорії та методики музичної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова на дисертаційну роботу Лі Еньхуй «**Методика формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання**», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта /Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво.

1.Актуальність теми дослідження. В дисертаційному дослідженні Лі Еньхуй піднімається актуальна науково-педагогічна проблема формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання. Поділяємо думку автора про роль музичного мистецтва як вагомого чинника гуманізації цієї галузі освіти, реалізації інноваційних засад педагогічного процесу, орієнтуванні його на особистість. Тому очевидним є те, що для виконання музичних, зокрема фортепіанних творів різних стилів і напрямків актуальним є виявлення індивідуального трактування інструменту, яке на сучасному етапі відображає нову технологію гри на фортепіано, розвиває нові музично-слухові уявлення.

У зв'язку з цим важливим завданням музичної освіти стає формування в учнів на початковому етапі фортепіанного навчання різноманітних музично-слухових уявлень, зумовлених внутрішніми особливостями музичного слуху та усвідомленням смислу музичного твору.

Представлене для розгляду дисертаційне дослідження відповідає означеному напрямку мистецької освіти та є актуальним в аспекті оволодіння учнями музично-слуховими уявленнями на початковому етапі фортепіанного навчання. У цьому зв'язку актуальність запропонованої теми не викликає сумніву. І розгляд теми дисертації Лі Еньхуй «Методика формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання», є своєчасним науковим дослідженням для сучасної педагогічної науки.

Дисертаційне дослідження Лі Еньхуй входить до тематичного плану

науково-дослідної роботи кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства Українського державного університету імені Михайла Драгоманова за темою «Удосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді у різних ланках мистецької освіти (державний реєстраційний номер).

У роботі здобувачка зосереджує увагу на вирішення низки питань, серед яких особливе місце посідає подолання суперечностей між: існуванням різноманітних методичних розробок відомих представників музичної педагогіки та не достатнім висвітленням у цих матеріалах методів і підходів до формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі навчання; існуючим у фортепіанному репертуарі для дітей та юнацтва потужним музично-розвивальним потенціалом і недостатнім його застосуванням для розвитку музичного слуху учнів на початковому етапі навчання; сучасними вимогами до виконавської діяльності та не розробленою методикою, спрямованою на розвиток і удосконалення музично-слухових уявлень учнів в процесі навчання гри на фортепіано.

Виявлені суперечності дозволили автору сформулювати проблему дослідження, що полягає у формуванні музично-слухових уявлень учнів позашкільних закладів мистецької освіти на початковому етапі фортепіанного навчання.

Тема дисертаційної роботи «Методика формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання» є актуальною, що підтверджується її ґрунтовним теоретичним, методологічним та емпіричним наповненням, впровадженням результатів в освітній процес українських закладів позашкільної освіти, а також апробацією на вітчизняних та міжнародних наукових заходах.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і результати, які представлено в дисертації Лі Еньхуй слід оцінити як теоретично, методично й емпірично обґрунтовані й достовірні. Мета дослідження – теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка педагогічних умов і методики формування музично-слухових уявлень учнів у процесі фортепіанного навчання конкретизується через виконання п'ятих завдань, які послідовно реалізуються упродовж усього дослідження на засадах авторської концепції.

Для досягнення мети дослідження здобувачкою запропоновано дві групи методів теоретичні (методи ретроспективного аналізу філософської, музикознавчої та психолого-педагогічної літератури; вивчення педагогічного досвіду в галузі музичного навчання учнів в Україні і Китаю) та емпіричні (методи педагогічного спостереження, бесіди, анкетування учнів та вчителів; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний).

Дисертація концептуально цілісна та складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (139 найменувань, з них 18 – іноземними мовами) та

додатків (4). Ілюстративний матеріал подано у 13 таблицях та 12 рисунках. Загальний обсяг дисертаційного дослідження становить 209 сторінки, з них 192 – основного тексту.

В анотації до дисертації здобувачкою відображено загальні результати дослідження теоретичних основ формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання, змістово-методичного забезпечення та дослідно-експериментальної перевірки ефективності формування зазначеного явища; наукову новизну та практичне значення здійсненого дослідження.

Результати дослідження першого і другого завдань розкрито в першому розділі дисертації «Теоретико-методичні засади формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання». У розділі успішно проаналізовано стан дослідженості проблеми формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання. Обґрунтовано наукові положення, що базуються на детальному аналізі проблеми в теорії та методики мистецької освіти, численних педагогічних, психологічних та мистецтвознавчих наукових дослідженнях вітчизняних та закордонних вчених.

Аналіз дисертаційної роботи дає підстави стверджувати про науковість й системність понятійно-категоріального апарату, оскільки вивчено й узагальнено сутність понять «музично-слухові уявлення», «музичний слух» (п. 1.1.). Вивчення наукових праць дало змогу здобувачці обґрунтувати положення щодо змісту феномену «музично-слухові уявлення молодших школярів», що передбачають сформованість слухового сприймання і слухових уявлень, розуміння закономірностей музичної мови та її особливостей під час функціонування у різних стильових ситуаціях (п. 1.2.).

Висновки до першого розділу представлено дисертанткою на основі комплексного аналізу психолого-педагогічних, мистецтвознавчих, методичних джерел, посібників; використаних методів аналізу, систематизації й узагальнення наукової літератури. Вони повною мірою розкривають результати поставлених здобувачем першого і другого завдань.

Згідно успішно виконаного третього й четвертого завдань дослідження, що відображено у розділі 2 дисертації «Методичні засади формування музично-слухових уявлень учнів у процесі фортепіанного навчання», відмітимо достатній рівень обґрунтування автором структурних компонентів музично-слухових уявлень молодших школярів (мотиваційно-вольового, емоційно-рефлексивного, діяльнісного, креативно-виконавського) та організаційно-методичної моделі їх формування на початкових етапах фортепіанного навчання учнів.

Ціннісним здобутком роботи є змістово-методичне забезпечення формування музично-слухових уявлень, методологічну основу якого складають визначені здобувачем наукові підходи (середовищний, індивідуально-диференційований, рефлексивний, креативно-діяльнісний) та педагогічні принципи (реалізація особистісного потенціалу учня; акцентуація

слухової уваги; емоційно-естетичне сприймання музичних творів; зв'язок музичного навчання з національною культурою; спрямованість музичного навчання на розвиток емоційно-чуттєвого досвіду молодших школярів; спонукання до самооцінювання та коригування особистістю власної гри відповідно до уявленого образу (п. 2.2).

Здійснення п'ятого завдання потребувало експериментальної перевірки ефективності змістово-методичного забезпечення формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання. У дисертації представлено детальний аналіз перебігу експериментальної перевірки та її результатів, усі етапи якої детально описано у тексті третього розділу «Дослідно-експериментальна робота з формування музично-слухових уявлень учнів молодших класів у процесі фортепіанного навчання». Відібрані дослідницею діагностичні методики, методи математичної обробки сприяли достовірності експерименту й вірогідності його результатів та доведенню ефективності методики формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання.

Висновки до розділу 3 відображають результати перевірки ефективності змістово-методичних засад формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання. У загальних висновках обґрунтовано й узагальнено подану динаміку вирішення проблем дослідження відповідно поставлених у дисертації завдань, яка підтверджує дієвість розроблених педагогічних умов та ефективність методики формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання. Результати дослідження було апробовано здобувачкою у процесі виступів і обговорень на вітчизняних та міжнародних науково-практичних конференціях (5 доповідей) та наукових семінарах кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені А. Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (2019-2023 рр.).

3. Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів рецензованого дослідження полягають у тому, що: *вперше* проведено науковий аналіз проблеми формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі навчання; *уточнено* сутність поняття «музично-слухові уявлення»; розроблено структуру цього феномену в процесі навчання учнів на початковому етапі; *визначено педагогічні умови* формування музично-слухових уявлень учнів у процесі фортепіанного навчання у позашкільних музичних навчальних закладах; *удосконалено* комплекс методів і прийомів формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання; *подальшого розвитку* набули питання цільової спрямованості фортепіанного навчання учнів у позашкільних музичних навчальних закладах на основі збагачення їх музично-слухових уявлень.

4. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні теоретичні положення дисертаційного дослідження, результати та висновки висвітлені у 8 одноосібних публікаціях автора, з яких 7 – в наукових фахових виданнях України з присвоєнням категорії «Б»; 1 стаття – в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу.

5. Практична значущість дослідження полягає у розробці методики формування музично-слухових уявлень учнів у процесі фортепіанного навчання; можливості використання матеріалів дослідження у закладах позашкільної музичної освіти в Україні і Китаю з урахуванням національних і ментальних особливостей. Викладені у дослідженні методичні положення дозволяють поглибити сучасне розуміння теорії і практики позашкільної музичної освіти. Вони можуть використовуватися для оновлення змісту таких навчальних предметів як «Музичний інструмент» (фортепіано) і «Концертмейстерський клас», а також для створення навчально-методичних посібників і методичних рекомендацій для вчителів музичного мистецтва з метою удосконалення виконавської діяльності школярів у процесі фортепіанного навчання.

6. Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

Позитивно оцінюючи в цілому дисертаційне дослідження Лі Еньхуй, слід висловити наступні зауваження та побажання:

6.1. Певного узгодження потребує співвідношення визначених завдань дисертаційного дослідження і сформульованих положень в загальних висновках.

6.2. Список використаних джерел до дисертації потребує корекційної редакції.

Висловлені побажання не применшують загальну оцінку роботи, а носять рекомендаційний характер.

7. Загальна оцінка дисертації

В своїй роботі здобувачка ґрунтовно проаналізувала означену проблему; опрацювала достатню кількість наукових джерел з теми дослідження; теоретично узагальнив та запропонував авторську методику формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання. Враховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертації, обґрунтованість і достовірність отриманих результатів та їх практичну значущість, вважаємо, що дисертація Лі Еньхуй «Методика формування музично-слухових уявлень учнів на початковому етапі фортепіанного навчання», подану на здобуття ступеня доктора філософії філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво є самостійним завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам пунктів 10, 11 «Порядку проведення

експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р. (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами), а її авторка Лі Еньхуй. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво.

Рецензент

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри хорового диригування,
теорії та методики музичної освіти
факультету мистецтв
імені академіка Анатолія Авдієвського
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

